

Bondekonen og farlige kreaturer.

Anna huskede fra sin barndom den febrilske stemning der var på gården, når kreaturerne om foråret skulle jages på græs. Forinden var alskens hegn ude på markerne set efter i sømmene, hegnspæle var blevet fornyet, vandtrug og vand/vindmøller var sat op, og mest vigtigt; det elektriske apparat, som sendte strøm gennem hegnet, var gjort funktionsdygtig.

Så kom dagen, hvor alle familiemedlemmer blev udstyret med en lang kæp og fik besked på at indtage strategisk vigtige positioner på kreaturerne's jagen på græs rute." Kreaturerne skulle alle helskindet ud af stalden, gårdspladsen, over en befærdet vej, ud af en mindre befærdet vej, forbi andre indkørsler og haver, en del tilsåede marker, og helst i samlet flok nå frem til marken med det forjættende græs.

Det var altid sin sag at holde alle kreaturerne på vejen i samlet flok. Enten løb nogle af kreaturerne for hurtigt i forhold til kreaturdriverne, eller i forhold til nogle andre kreaturer, der lige skulle smage på grøftkantens saftige græstotter. Nogle enkelte, som ikke havde været med ude på marken året før, var de mest genstridige. De kunne finde på at hoppe over havehække eller hegnstråd som befandt sig langs med deres rute og smutte ind i en indkørsel eller have, og inden nogen nåede at kunne forhindre det, var der straks flere, som fulgte efter. Et enkelt uregerligt kreatur kunne få store dele af en flok til helt at ændre retning. En helt almindelig velplejet villahave var mildest talt ikke altid et kønt syn, når en flok forårskåde kreaturer havde pløjet den igennem, og den opkogte villahaveejers værste fald true med bål og brand.

Nemtest gik det, hvis flokkens fører- dyr blev holdt i grime og sammen med en fuldvoksen mandsperson forrest angav tempo og retning. Men også dette kunne til tider være en umulig opgave da kreaturerne sprang op i luften og virrede som gale med hoved og hale. Hvis førerdyret først var kommet et hoved foran sin menneskefører, var løbet kørt, for så hang mennesket nærmest vandret i luften halsende bagefter over stok og sten, og måtte til sidst slippe rebet, for ikke selv at komme til skade. Som regel endte alt postyret dog med fred og gammen på marken, hvor kreaturerne efter den obligatoriske galoptur marken rundt gav sig til at stange hinanden lidt for sjov og etablere rangorden, hvorefter de kastede sig glubende over det frodige græs.

Om efteråret havde man så den samme rute med modsat fortegn, og nu med nogle kalve, som havde vokset sig større, og nogle af dem var så oven i købet helt ustyrlige og utilregnelige tyre, set med Annas barneøjne. Hvis det var en stor tyrekalv, der kom på afveje, var Anna på næbbet til at opgive sin position og selv tage benene på nakken. Anna havde svært ved at forstå de voksnes bebudelser om, at den jo ikke jagtede hende, og var mindst lige så skrækslagen som hun selv over at blive mødt med en kæp eller høje råb. Under alle omstændigheder virkede en sådan tyr faretruende når den med halen i vejret, virrende hoved og høje brøl kom springende gennem luften nærmest som en pukkelhval.

Hjemme på gården blev alle dyr på en gang lukket ind i stalden og så var der en værre hujen, råben og brølen derinde i lang tid indtil alle dyr var fanget og forsvarligt tøjret. Det var som regel kun noget de voksne deltog i, men det var næsten uudholdeligt som barn at stå uden for døren og ikke kunne se, blot høre det vilde postyr derinde gå for sig. I sin fantasi kunne Anna se de drabeligste scener udspille sig med døde og lemlæstede personer og dyr i kølvandet. Lydkulissen fejlede i al fald ikke noget.

Som regel endte det hele med at alle dyr stod i hver en bås tøjret og gumlende på noget korn eller hør, og alle kreaturdriverne sad trætte bænket omkring et kaffebord og fik en velfortjent kaffepunch, og børnene en sodavand i dagens anledning. Det hørte som regel med til dette arbejde at nogen måtte have et plaster på en rift eller en afrevet negl. En ispose måtte i sjældne tilfælde lægges på en mast finger eller en storetå. Det var egentlig fantastisk, at der i familien aldrig var kommet nogen alvorligt til skade i forbindelse med tøjningsarbejdet, trods det at kreaturerne på den tid havde gevaldigt spidse horn. Engang var Annas bedstefar dog nær kommet til skade. Han skulle møde kreaturerne og forhindre dem i at løbe over en lille bro over åen, men flokken havde så megen fart på at han blev skubbet ud i vandet, og da han på daværende tidspunkt var en ældre omfangsrig mand, kunne han ikke selv redde sig oven vande. Ja han havde det med at falde i vandet. Han var en anden gang nær druknet i badekarret, men det var nu ikke kreaturerens skyld, det var noget andet der var steget ham til hovedet.

En anden gang var kong vinter kommet til landet inden familien havde fået de sidste ungvier hjem fra marken. Over nat havde sne og blæst helt lukket markvejen og sneen lå her i over en meters penge. Det sneede stadig og kulde og blæst gjorde det ikke til en nem opgave at få dyrene hjem. Dengang havde familien hverken traktor eller vogn som kunne forcere snedyngerne. Den korteste vej hjem var over åen, men dyrene var ikke til at drive den vej. De ville hellere gå i læ ved læhegnet, her var der bare den hage, at der var en dyb grøft til den ene side, men da alt var dækket med sne også grøften, sank dyrene et efter et ned gennem den bløde sne i grøften og kunne ikke holde hovedet oppe over sneen med fare for ikke at kunne trække vejret. En voksen og et par halvstore børn havde nok at gøre med først selv at kravle gennem sneen hen til et nedsunket dyr, befri dets hoved og få det skubbet og trukket op på markvejen igen, før det igen var galt med et andet dyr. Den dag var vejen hjem til gården meget lang og udmattende, en lang kamp for dyrenes liv. Det krævede efterfølgende en rødvinstoddy til alle.

Anna blev aldrig dus med dette tilbagevendende skuespil forår og efterår, hvor dyrene og for den sags skyld også menneskene løb spidsrod gennem det halve af byen. Men det var nu engang så uheldigt, at gårdens marker ikke alle lå lige ved gården, så kreaturerne måtte drives de par kilometer ud til græsmarkerne udenfor byen. Anna syntes nærmest det var lidt middelalderligt når hele familien og naboer var indkaldt til at agere statister i forbindelse med dyrenes flytning. En del andre bønder havde opgivet den skik og anskaffet sig en transportvogn til formålet, eller hyret en vognmand. Det kunne aldrig komme på tale i Annas familie.

I dag er det jo blevet en hel folkefest i Spanien, når tyrene løber spidsrod gennem byens gader og til arenaen. Det siges at der hvert år kommer tusinder tilrejsende, flest unge mænd, som frivilligt stiller op til at løbe sammen med tyrene. Det kan da heller ikke undre at der så kommer nogen til skade i de smalle gader. Ja det bliver ligefrem transmitteret i alverdens lande, jo blodigere, desto bedre synes deisen at være. Men de stakkels dyr, hvem tænker på dem. De er bare med i et gigantisk show. Og deres efterfølgende birolle i tyrefægter-arenaen er da helt ude af trit med dyreværnsloven. Tyrefægtning er en barbarisk skik omend et stort turisme-stunt. Tiden er nok løbet fra at et sådant show kunne genoplives og blive et turisme- trækplaster i udkants-Danmark.

En gang var noget man kun hører om fra det vilde vesten dog næsten overgået Anna og hendes familie. På en mark gik nogle store ungtyre for sig selv. Alle med undtagelse af en tyr kom godt hjem til gården i det sene efterår. For en sikkerheds skyld havde man garderet sig med traktor og JF-vogn. Tyrene var hver især blevet indfanget og med grime bundet til vognen. Selve indfangningen havde dog afstedkommet flere faretruende situationer. Anna og flere andre havde til tider måttet flygte for de ustyrlige dyr og bringe sig i sikkerhed i ly af vognen. I forbindelse med indfangningen var en af tyrene på et tidspunkt fulgt efter Anna næsten helt op i traktoren. Anna var på samme tid vildt imponeret og samtidig dybt bekymret over hvor angstforladte de voksne mænd gebærdede sig i kampen med de genstridige dyr. Det lykkedes mændene en efter en at fange og binde tyrene forsvarligt til vognen. Den sidste tyr, en stor olm tyr, som skrabede med forbenene, kom med nogle dybe truende lyde og satte til angreb så snart nogen ville nærme sig den, den måtte de opgive af få fat i den dag, og også de følgende dage.

Nu var gode råd dyre. Den havde lugtet lunt, og lod sig under ingen omstændigheder gøre medgørlig, lige meget hvor meget korn, hør, eller æbler der blev kastet ind til den i marken. Den lod ingen komme sig nær. Det var jo en uholdbar situation, den var jo farlig sådan at have gående, og vinteren stod for døren. Der var ikke anden udvej end at hyre en dyrlæge til at bedøve den. Dyrlægen kommer men han kan ikke på afstand ramme og nedlægge dyret. Efter en længere snak besluttet det at køre traktor plus vogn med dyrlægen stående på vognen ind i marken, så man kunne komme tæt nok på dyret. Men tyren ændrer hele tiden retning, og engen er ret ujævn, så dyrlægen kan stadig ikke affyre og ramme tyren med en bedøvende pil. Efter endnu mere snak besluttet det at der er brændstof nok på tanken til at man vil køre tyren træt.

Som sagt så gjort. I bedste cowboy-stil racer traktor og vogn med dyrlægen ovenpå rundt og rundt i marken efter tyren. Dyrlægen har til tider svært ved at holde fodfæstet, men holder ud i den for ham nok særdeles uvante arbejdsstilling. Det er nok ur-jægerinstinktet der er blevet vakt til live. Tyren er ikke så nem at køre træt, men på et tidspunkt lykkes det, og dyrlægen kan få affyret den bedøvende pil. Dyret har dog ikke i sinde sådan uden videre at smide handsken i ringen, så tyren vakler en rum tid omkring og forsøger at stange vogn og traktor inden den langt om længe vælter omkuld. Nu skal den have op til flere grimer på og bindes forsvarligt til vognen,

hvorefter den igen skal have modgift til bedøvelsen. Alle venter i behørig og sikker afstand på traktor og vogn på tyrens opvågning og frem for alt på i hvad humør den vil være. Den viser sig imidlertid fra sin bedste side efter at dens omtumlethed har fortaget sig, og det er ikke nær så besværligt som frygtet at få den transporteret hjem til gården. Kun størrelsen på dyrlægens regning var som frygtet.

Denne tyr endte i kummefryseren og ikke i avlsarbejdet på gården. Frem over kom større tyre ikke længere på græs om sommeren. Det var simpelthen for farligt. Til gengæld stod de så hele året bundet på stalden. Det gjorde at det ikke længere var så sjovt at lege i stalden, for man var hele tiden på forkant med at det kunne ske, at sådan en tyr rev sig løs og satte efter en. Ikke at det skete jævnligt, men det hændte dog i ny og næ om vinteren, at en tyr fik revet sig løs og satte stalden på den anden ende i løbet af ingenting. Det kunne nemt ødelægge hele familiens aftenskafe.

Selve avlsarbejdet kunne også afstedkomme faretruende situationer hvor tyre var involveret. En ko i brunst var let nok at trække ud i en bås for sig. Men dens postyr havde som regel gjort alle staldens tyre i højt humør og den udvalgte heldige var som regel helt ustyrlig når den blev trukket ned fra dens bås og kunne nemt løbe alle og enhver over ende på dens rute hen til koen. Efter endt arbejdsindsats var den stadig opgejlet når den skulle tilbage til sin bås, og det kunne ske, at den lige havde tænkt sig at tage en tur rundt i hele stalden med bondemanden på slæb. Havde sådan en tyr først fået fart på, måtte man som regel give slip i det reb den var bundet til for ikke selv at komme til skade. Den kunne ødelægge spande, trillebør eller greb på sin vej, ja den kunne finde på at hoppe over i båse hvor kalve eller grise gik, eller den kunne glide ud i et sving og selv komme til skade med sine ben. Det var engang sket for gårdens bedste avlstyr. Den havde simpelthen brækket et ben i arbejdets medfør, og måtte nødslægtes. Det var selvsagt en blandet fornøjelse. Efter denne episode blev der anskaffet en næsering til avlstyren, så den var lettere at styre ved arbejdets udførelse.

